

ZONDERLINGE ZAKEN

28 januari 1972

Goedenavond, vrienden.

Ik wijs u erop, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn en verzoek u over het gebrachte zelfstandig na te denken. Ons onderwerp voor heden dient van meer actuele aard te zijn. Ik koos daarvoor de titel:

ZONDERLINGE ZAKEN

Zonderlinge zaken in deze tijd kunnen wij overal steeds weer constateren, waar wij maar even achter de uiterlijke schijn weten door te dringen. Zo zien wij bv. dat de wereld steeds meer door deskundigen geleid wordt, maar dat het haar steeds slechter gaat. Wat zonderling genoemd mag worden, tenzij wij ons realiseren, dat specialisten over het algemeen mensen zijn die bij een verschil van mening met anderen een zodanige koppigheid plegen te ontwikkelen, dat het erop lijkt, dat zij liever fouten maken dan een ongelijk toe te geven. Dan zien wij verder, dat in deze tijd de spanningen overal, ook in de gewone maatschappij, hand over hand toenemen. Wij kunnen dat natuurlijk afdoen door te stellen, dat dit het gevolg is van het begin van het Aquarius-tijdperk. Dat is wel waar, maar op de achtergrond spelen toch ook heel andere zaken mee. Zo is mij bv. opgevallen dat de mensen vechtlustiger schijnen te worden naarmate zij meer vrije tijd ter beschikking hebben. Het klinkt idioot, maar volgens mij hebben zij zoveel energie over die zij niet aan hun werk wensen te besteden, dat zij die toch ergens kwijt moeten.

Het zou volgens mij overigens beter zijn voor die mensen een soort permanente kermis in te richten. Ik stel bij elke stad een nabijgelegen en groot kermisterrein voor, waar eenieder tegen kleine vergoeding ruiten in mag gooien, auto's omver kan werpen, vuurtjes stoken enz. Ik meen, dat men in dergelijke vermakelijkheidsparken de mensen op gewende wijze een groot deel van hun overmatige energie kwijt zou kunnen doen worden. Misschien zouden wij daar dan ook de vele stedenbouwkundigen heen kunnen sturen. Want ook deze mensen hebben kennelijk iets van de destructieve neigingen overgenomen, die uit een teveel aan vrije tijd schijnen voort te komen. Zij zijn voortdurend in de weer om dingen af te breken in de hoop daarvoor later eens iets op te kunnen bouwen, maar kennelijk zonder zich al te zeer af te vragen, wat zij afbreken en wat zij daarvoor in de plaats nu werkelijk en binnen redelijke termijn op kunnen bouwen. Het resultaat daarvan is, dat niemand meer weet, waar hij aan toe is, terwijl eenieder ondertussen maar met de rommel moet zitten.

Er wordt in deze tijd ook veel gesproken over de noodzaak het belang van de gemeenschap voor te laten gaan bij de belangen en rechten van de eenling, terwijl anderen prediken, dat het belang van de eenling of van kleine groepen dient te gaan boven het belang van een gehele gemeenschap. Ik vermoed dat deze zonderlinge toestand te danken is aan het feit dat de meeste mensen van zichzelf plegen uit te gaan en daarom ervan overtuigd zijn, dat de gemeenschap maar voor hen heeft te zorgen, terwijl de gemeenschap weer van eigen belangen uitgaat en vaak schijnt te menen, dat alles alleen ten dienste van de gemeenschap, verpersoonlijkt in haar vertegenwoordigers, bestaat. Ook hier zien wij weer reeksen van zonderlinge feiten. Is het bv. redelijk en logisch, dat iemand, die zich bekwaamt om eens veel geld te gaan verdienen, gesubsidieerd wil worden om op kosten van de gemeenschap geschoold te worden, zodat hij later aan haar leden kan verdienen? Is het logisch, dat iemand, die experimenteel wil werken in de kunst, door een gemeenschap wordt onderhouden, zodat experimenten kunnen worden gebracht, zonder dat het publiek daarin enige invloed bezit? Want daar komen bepaalde praktijken op het ogenblik wel op neer.

Voor mij zijn dergelijke verschijnselen maar zonderlinge zaken en wanneer ik het geheel probeer te overzien moet ik dan ook wel tot de conclusie komen, dat de maatschappij - gezien vanuit mijn standpunt - niet bepaald geheel in orde is. De maatschappij lijkt mij een doodzieke te zijn, die krampachtig beweert, dat hij de enig werkelijk gezonde is en soms nog eerder een krankzinnige die beweert, dat eenieder die anders denkt en reageert dan hij, natuurlijk waanzinnig moet zijn. Behalve misschien bepaalde minderheidsgroepen.

De gehele wereld is vol van minderheden, die eenieder eisen menen te mogen stellen en bovendien daarbij al zeer snel op de tenen getrapt blijken te zijn. De doorsnee minderheid gaat uit van het standpunt, dat zij niet gekrenkt mag worden om vervolgens te stellen, dat zij zelf wel uit zal maken, wat voor haar al dan niet als krenkend moet worden beschouwd. Je mag niet meer zeggen, dat iemand behoort tot een groep, die algemeen als minder gunstig bekend wordt beschouwd. Wanneer iemand iets doet, wat onjuist is, mag je daarbij geen aanduidingen geven van zijn huidskleur, geloof of politieke richting. Vaak eist men, dat alle voor de groep onprettige publicaties zullen worden onderdrukt. Wat vreemde gevolgen zou kunnen hebben, indien men dit werkelijk door zou willen voeren. Want in de evangeliën wordt verteld, dat de joden de schuld voor Jezus' dood op zich wilden nemen en riepen: "Dat zijn bloed kome over ons en onze kinderen". Volgens de moderne opvattingen zouden de joden dus kunnen eisen, dat een dergelijke krenkende benadering van hun groep ongedaan zou worden gemaakt, wat er op neer zou komen, dat dit deel van de bijbel alleen nog zou mogen verschijnen, mits deze zinsneden eruit geschrapt zouden worden. Waar of niet waar, met of zonder redenen en bepaling weergegeven, alle gegevens, die voor een bepaalde groep krenkend kunnen zijn, zou men moeten vermijden. Althans, zo redeneert men op het ogenblik.

Zo zegt men ook alom, dat men een grotere zelfstandigheid wenst. Maar dat men eisen daarbij aan anderen stelt, komt mij wat vreemd voor. Ik meende dat zelfstandigheid ook betekende, dat je zelf je kost verdient, in je behoeften leert voorzien, en wel door eigen streven en pogen. Maar kennelijk is dit op het ogenblik niet juist meer. Zowel mensen als groepen schijnen steeds meer de mening toegedaan te zijn, dat zelfstandigheid iets is, wat je voor jezelf eenvoudig opeist om te doen, wat je wilt, maar de rekening daarvoor rustig aan anderen mag presenteren. Neem bv. de kwestie Suriname. Die mensen willen zelfstandigheid. Dat kan. Mits zij ook de consequenties daarvan aanvaarden, i.c. dat Nederland niet opkomt voor allerhande voorzieningen en tekorten, dat de burgers niet meer als 'Nederlander' zonder meer naar Holland kunnen komen om te werken etc. Maar dat wil men niet. Men wil zelfstandig zijn, zodra het kwesties van gezag betreft, maar wenst gelijktijdig alle voordelen van een niet-zelfstandig zijn verder te blijven genieten. Is dat nu een zonderlinge zaak, of niet?

Een andere zonderlinge zaak is volgens mij de kwestie Luns. Ik meen dat deze zaak voor u zeer actueel is, en wil deze dan ook even noemen. Misschien heeft Luns de zaak wel eens.... bela.... bezo... bedrogen. Mij lijkt dit zeer wel mogelijk. Maar laat ons dan niet vergeten dat een waar politicus nu eenmaal een eerlijk mens is, die vaak eerlijk meent zijn land voor eigen welzijn meent te moeten bedriegen. Indien ik de zaak bezie, zo weet ik, dat de man heus wel eens vreemde dingen gedaan heeft. Ik vraag mij alleen maar af of degenen die hem op het ogenblik aanvallen en beschuldigen, niet binnen het kader van hun mogelijkheden even vreemde dingen gedaan zouden hebben. Voor mij is het geval Luns dan ook een aardig voorbeeld van iets, wat zich overal in de wereld afspeelt. Wij weten, vermoeden, of zouden graag willen, dat er bij een ander iets niet in orde is. Dus gaan wij ons boekje te buiten, schenden alle rechten van de ander - terwijl wij onze eigen rechten ten volle gehandhaafd willen zien - en beginnen vervolgens een actie tegen de ander zonder te beseffen dat wij daarbij toegeven zelf evenmin te deugen.

Hoe komt het toch, dat in deze dagen de mensen wel zien dat anderen niet deugen, maar dit van zichzelf kennelijk steeds nog niet door hebben? Ik vind het een raadselachtige zaak. Vooral wanneer het mensen betreft die spreken over hun sociale taak, hun inzicht in problemen, gevoelens van menselijkheid, maar die gelijktijdig areligieus zijn, asociale gedragingen vertonen en in vele gevallen onmenselijk tegenover anderen optreden. Wat overigens niet als vervolg op mijn opmerkingen over het geval Luns in het bijzonder mag worden geïdentificeerd.

Wanneer je spreekt over een recht, zo dient dit een recht te zijn, dat voor een ieder gelijkelijk geldt. Maar als er recht bestaat voor iedereen, zoals wordt beweerd, zal eenieder ook de gelijke mogelijkheid moeten hebben om zijn rechten te doen gelden. En waar in de wereld bestaat dit werkelijk? Een rechtsstaat in deze tijd is over het algemeen een staat, waarin een kleinere of grotere groep alle rechten voor zich opeist en deze druppelsgewijze ook aan anderen wil toestaan, maar alleen zoverre dit conveniënt is. En als u mij niet gelooft dat er een verschil is tussen het hebben van een recht en de mogelijkheid dit recht ook te verwerven, kunt u vlak bij huis bv. eens gaan praten met de mensen, die in de bulderbaan wonen. Een bekend verschijnsel is ook tegenstrijdigheid in redenering, die men echter door allen aanvaard wil zien. Zoals de mensen die beweren alles te doen om vrede op aarde te brengen en daarom hun legers steeds sterker willen maken. Maar waarom worden die legers in feite versterkt? Omdat de betrokkenen kennelijk beseffen moreel niet in staat te zijn een nederlaag in denken of positiestrijd te aanvaarden en zeker niet werkelijk zo invloedrijk zijn, dat zij de moraal van hun volk voldoende kunnen verbeteren om legers voortaan ook in ieders ogen overbodig te maken. Wat een zonderlinge zaak is, volgens mij.

Hiermee kom ik tot de kern van mijn onderwerp: er zijn allerhande discrepanties tussen wat de mensen kunnen, en wat de mensen daarmee doen. Deze wereld heeft een technisch vermogen, waardoor men niet slechts in staat zou zijn voor de gehele wereld een welzijn en een zekere welvaart te garanderen, maar daarnaast ook nog middelen genoeg zou hebben om bv. de sprong in de ruimte te maken of zelfs de gehele wereld om te vormen tot een luthof, waarin alle mensen die dit nastreven, ook werkelijk gelukkig kunnen zijn. De middelen hiervoor zijn kennelijk aanwezig.

Vraag: waarom worden zij dan voor andere dingen gebruikt? Ik zie het als volgt, waarbij u het zeker niet met mij eens hoeft te zijn: iedereen op aarde gaat uit van het standpunt, dat de koek er natuurlijk voor iedereen is, mits hij zelf de helft daarvan kan houden. Dit betekent dat eenieder niet redeneert 'wat is voor ons allen werkelijk belangrijk', maar: 'wat ondersteunt mijn belangrijkheid en bevordert mijn bezit'.

Om een voorbeeld te geven: De overlast van de industrieën in de westerse landen kan voor gemiddeld 80% ongedaan worden gemaakt door maatregelen, die naast investering van de winst voor de komende jaren niet meer vergen - aangenomen dat de gemiddelde winsten van de laatste vijf jaren weer behaald worden - dan ongeveer 1/3 daarvan. Dit wil dus zeggen, dat men bij gelijkblijvende winst per product toch na enige investering op korte termijn in staat is de overlast grotendeels te doen verdwijnen. Waarom doet men dit niet? Omdat men meent, dat investeringen die het productieproces bevorderen belangrijker zijn. Daarom bouwen zij dan maar liever weer eens een nieuw kantoor, waar vele formulieren geproduceerd worden. Alleen meende ik dat dit niet winstgevend was, maar een extra druk op de prijs betekende, terwijl de consumptie van die formulieren door de betrokkenen eerder nolens volens dan met enig enthousiasme plaats vindt.

Bezie je het wegverkeer, dan ziet het er naar uit, dat de halve wereld binnenkort zal stikken in een vloed van auto's en uitlaatgassen. Het lijkt zo. Indien wij echter uitgaan van het denkbeeld, dat elke mens, ook de autogebruiker, zich op een redelijke wijze weet te beheersen, dan kan bv. Nederland bij het nu bestaande wegennet en wegvervoer nog rond een derde van het nu in omloop zijnde aantal motorvoertuigen in circulatie brengen, zonder dat werkelijke verkeersopstoppingen e.d. ontstaan. Voorwaarde daarbij is: beheerste deelname aan het verkeer en enige zelfbeheersing t.a.v. het onnodige gebruik van het motorvoertuig. Waarom dit dan niet gebeurt? Doodeenvoudig: geen enkele automobilist heeft zin - of de kracht - zich aan een regel te houden die voor hemzelf voordelig is, maar die voor hemzelf zou kunnen betekenen dat hij zijn voertuig wat minder kan gebruiken en dat hij in vele gevallen vijf minuten later dan mogelijk de bestemming bereikt, waar hij een half uur later beslist moet zijn. De moeilijkheid ligt hier in het feit dat de meesten niet bereid zijn, zichzelf vrijwillig te beperken.

Zo ook bij het huisvestingsprobleem in Nederland, dat ook politiek op korte termijn opgelost zou kunnen worden: de middelen die hiervoor van node zijn, zijn inderdaad aanwezig.

Drievierde van de daartoe nodige middelen worden echter gebruikt voor andere doeleinden, die in feite eerder prestige dan wel het gemak en de mogelijkheden van een in verhouding kleine groep plegen te bevorderen. Waarom doen de mensen daar dan niets aan? Omdat zij dit niet weten? Ach kom, je kunt het allen weten en degenen die het moeten weten, beseffen dit allen wel degelijk. Men zou de woningnood in enkele jaren grotendeels terug kunnen dringen, maar dit is, zoals men dan zegt, nu eenmaal politiek geen haalbare kaart. Nu is in mijn ogen, zoals u mogelijk weet, politiek een met woorden door heren gespeelde partij strippoker. Maar wanneer men zich steeds weer verschuilt achter de 'term politiek niet haalbaar', zonder de redenen daarvoor ook aan te geven, acht ik dit niet bepaald een teken van grote oprechtheid. Dat men oppositie voert, is aanvaardbaar voor mij, maar al te vaak blijkt dat men de oppositie niet voert voor de belangen van een gemeenschap, maar om eigen image te verbeteren en zo mogelijk later aan de macht te kunnen komen. Al deze dingen wijzen voor mij in dezelfde richting. De mens is moreel gezien niet in staat in deze maatschappij en wereld te leven, en richt zich daarom met de middelen, die hijzelf geschapen heeft, maar niet blijkt te kunnen beheersen, voortdurend meer ten gronde.

U vindt dit alles pessimistisch? Er zijn nog meer zonderlinge zaken. Zo is het bv. opvallend, dat ook in de religie grote reeksen van onwaarschijnlijke ontwikkelingen kort achtereen plaats vinden. Zo zien wij mensen die voor zich naar een zo absoluut mogelijk gezag zoeken, tevens zoeken naar een vorm van godsdienst, waarin het absolute gezag zo goed mogelijk gehandhaafd wordt. Degenen die nog geen gezag hebben, zoeken een meer anarchistische vorm van een bestaande godsdienst, waarin zoveel mogelijk wordt toegestaan, kennelijk omdat zij het gevoel hebben dat hierdoor voor hen de kans groter wordt anderen te kunnen zeggen, hoe het moet. Denk eens aan het katholicisme, waarin je op het ogenblik deze verdeling vooral in uw eigen land wel heel scherp tot uiting ziet komen. Maar kijk toch ook maar eens naar al de andere christelijke denominaties. Overall zien wij precies hetzelfde: de gezagsmens met het Woord als basis, voor zijn gezag en rechtvaardiging tegenover de niet gezaghebbende mens, die meent, dat hij van een dergelijke leer, die het eigen denken beperkt, niets wil weten, maar gelijktijdig toch weer een eigen gezag probeert op te bouwen. Als er iets in mijn ogen krankzinnig lijkt, zo is het dit wel. Is de juiste wijze om God te aanvaarden en te dienen dan afhankelijk van de zeggenschap, die wij zelf daarin bezitten? Of is dit alles afhandelbaar van ons innerlijk erkennen, ons geloof waarmee wij onze innerlijkewaarheid trachten zo juist en zo goed mogelijk te beleven? Volgens mij gaat het om de innerlijke waarheid, zodat het niet belangrijk is wie verder meent dat hij iets te zeggen heeft. Het gaat er volgens mij om wat de gelovigen zijn in hun leven, niet wat de uiterlijke vormen of formuleringen wel zijn. Want de waarde van een innerlijke erkenning kan slechts door het uiterlijk gedrag duidelijk worden.

Ook is het mij opgevallen, dat vele kampioenen voor recht en vrede hun demonstraties plegen te baseren op een verbreken van de vrede en het plegen van onrecht tegenover anderen, die hun bezittingen toch ook zelf hebben moeten verwerven en betalen. Hoe kan dit? Doodgewoon, omdat dergelijke mensen niet roepen om vrede als werkelijke rust en vrede, maar eerder deze leuze gebruiken als basis voor een poging een bestaande orde aan te tasten. Ik zie, dat de bestaande orde spreekt over recht en rechtsgelijkheid, maar die dan uitdrukt door slagen met een matras op elk langharig hoofd - in andere landen meer dan in uw eigen land. Wat ook niet bepaald zuiver lijkt. Waarom reageert menige maatschappij zo? Omdat langharigen misschien gevaarlijker zijn dan anderen? Welneen. Men reageert zo, omdat een uiterlijke demonstratie van zelfstandigheid, in welke vorm dan ook door vele autoriteiten wordt gezien als een directe aantasting van hun eigen gezag, zodat zij voor een ogenblik liever recht en wet wat vergeten.

Ik had de laatste tijd enige rust, die ik besteed heb om eens alle voor mij bereikbare wetten op aarde nader te bezien. Ik ben tot de conclusie gekomen, dat, wanneer alle wetten in alle zich democratisch noemende landen van de wereld volledig worden toegepast, elke sociale samenleving onmogelijk wordt, of uiteenvalt binnen zes maanden. Een vreemd resultaat. Mij bleek, dat men in vele landen uitgaat van het standpunt, dat men regels moet scheppen voor alle maar mogelijke ontwikkelingen en toestanden, opdat men dezen toe kan passen wanneer dit nodig is.

Dit betekent dat het merendeel van de wetten in die z.g. democratische staten door de wijze van hantering eenzelfde willekeur mogelijk maken als aan z.g. totalitaire staten verweten wordt.

Wanneer je terugdenkt aan mannen als een Al Capone, dan kom je tot de vreemde conclusie dat deze man niet kon worden gegrepen op zijn misdaden. Volgens de geldende wetten was dit onmogelijk, daar de wet in wezen betekent dat degene die maar over voldoende geld en invloed kan beschikken, gemeenlijk kan voorkomen dat een wettig en overtuigend bewijs van schuld wordt geleverd. Toch moest men deze keizer van de misdaad op de een of andere wijze uitschakelen, dus greep men hem op ontduiking van belastingen en bestrafte hem vervolgens mede voor de niet bewijsbare misdaden door een zo zwaar mogelijke straf op te leggen.

Hier zien wij, dat een bepaalde wet wordt gebruikt voor doeleinden, waarvoor zij nooit bedoeld werd en waarvoor zij zeker ook nooit door een volksvertegenwoordiging aanvaardt werd. Ik wijs erop, dat ik de volgende conclusie trek, ondanks hetgeen mij omtrent Al Capone bekend is. Men gebruikt in vele gevallen wetten voor doeleinden, waarvoor zij niet bedoeld en aanvaard zijn, om zo tegen de wet die men zegt te dienen, in zijn doeleinden te kunnen bereiken. Dit is willekeur zelfs wanneer een dergelijk misbruik van wettelijke mogelijkheden uiteindelijk misschien aan de gemeenschap ten goede komt. Alle verklaringen omtrent noodzaak, enige mogelijkheid in te grijpen e.d., kunnen het feit niet ongedaan maken, dat een dergelijk gebruik van een wet in strijd is met het recht en in wezen willekeur betekent.

Willekeur in een rechtsstaat is volgens mij onaanvaardbaar, zelfs tegenover misdadigers. Want het is wel zeker dat men zich bij het gebruiken van deze mogelijkheid op den duur niet tot misdadigers zal beperken.

Ik ben zo vrij geweest ook de wetten en de hantering van die wetten in de z.g. totalitaire landen te bezien en kwam tot een vreemde conclusie: men houdt er hier van wetten zodanig vaag te formuleren dat elk gewenst delict onder een dergelijk wetsartikel kan worden gebracht, indien men dit wenselijk acht. Ook hier schijnbaar eerlijke wetten die in feite tot instrumenten voor willekeur worden. Wat mij tot de gevolgtrekking brengt dat wetten in de meeste, zo niet in alle landen, heet te zijn een instrument ter bevordering van de rechtszekerheid van alle ingezetenen, maar feitelijk steeds weer gebruikt kunnen worden bij een ingrijpen uit willekeur, waardoor alle voor het gouvernement niet aanvaardbare personen kunnen worden gedwongen 'ja' te zeggen tegen alles, wat men maar wensen wil, met een schijn van rechtvaardigheid.

U hebt daarover waarschijnlijk nooit zo gedacht. Indien u echter eens nagaat, hoe het gaat bij politieonderzoek, het hanteren van de jurisprudentie e.d., komt u tot vele vreemde conclusies. Laat mij u een voorbeeld geven van een wijze van reageren, die in wezen onrecht betekent.

Twee oude mensen, die bijna niets bezitten, geven bij politie aan, dat men hen een som door afdreiging heeft afhandig gemaakt van rond f700. Voor deze mensen is het een som, die meer dan een maand leven en waarschijnlijk hun enige mogelijkheid enige kleine luxe te genieten betekent. Deze zaak zal, na vele moeilijkheden, uiteindelijk wel 'in onderzoek worden genomen'. In feite wordt het geheel afgedaan door het opnemen van de aangifte. Van enig verder onderzoek komt in de praktijk niets. Na jaar wordt de zaak als onopgelost terzijde gelegd, ofschoon men wel een dader meent te kennen, maar het leveren van een bewijs eenvoudig te veel tijd en moeite zou kosten. In dezelfde tijd en dezelfde omgeving wordt een driewielertje, dat behoort aan het dochtertje van de burgemeester, gestolen, waarbij niet een kind, maar een volwassene aansprakelijk is. Ondanks zijn misschien niet al te hoge beloning voor zijn arbeid zou de burgervader zonder moeite een stuk of tien van dergelijke fietsjes voor zijn dochtertje hebben kunnen kopen. Dankzij 4 dagen van nauwkeurig speurwerk, waarbij in het geheel rond 60 man waren ingeschakeld - recherche van twee naburige steden en de rijkspolitie betrokken was - slaagde men er in het fietsje terug te vinden en de dader te pakken. Deze werd tot twee weken gevangenisstraf veroordeeld, maar had voordien reeds ongeveer 3 maanden in voorarrest gezeten!!! Wat kan dienen als een duidelijk, zij het zelden voorkomend, voorbeeld van de rechtsgelijkheid, zoals deze door bepaalde instanties gehanteerd wordt.

Ik geef toe, dat de politie niet alle zaken even energiek kan aanpakken, daar zij hiervoor eenvoudig geen personeel heeft. Maar ik ben wel van mening, dat, zo men op een dergelijke wijze rekening houdt met de status van klagers e.d., men het bestaan van een feitelijke rechtsongelijkheid dan ook openlijk dient toe te geven, opdat eenieder weet, waaraan hij toe is. Laat ons rustig toegeven, dat het in vele landen ook nu nog zo is als in het verleden: iemand, die er rijk uitziet, zal met douane en politie heel wat minder overlast en moeilijkheden ondervinden dan iemand, die er bepaald hip uitziet. Wie net gekleed is zal bij vele openbare instanties een betere behandeling en zelfs meer medewerking ontmoeten dan iemand die er armelijk of zelfs slordig uitziet. Laat ons dit dan toegeven en eerlijk blijven.

Want de mensheid balanceert, of zij dit weet of niet, op het ogenblik op het scherp van een mes. De zaak zal vandaag of morgen overal over moeten slaan, ofwel naar een absolute dictatuur in een kastenmaatschappij, dan wel naar een morele ontwikkeling, waarin gezag en macht steeds meer op de achtergrond komen en de mensen zelf steeds meer tot rechts- en machtshandhavers worden. Ook dat laatste, is niet bepaald een leuk denkbeeld. Wij weten dat er tijden zijn geweest, waarin deze laatste toestand in bepaalde delen van de wereld werkelijk bestond. U kijkt naar een dergelijke periode nog steeds graag op de tv.: de helden van het Wilde Westen. De mensen daar waren niet zo edel en heldhaftig als nu wordt voorgesteld, maar zeker was het wel, dat daar een soort wet bestond, waardoor eenieder zijn strijd zelf maar uit moest vechten. Meende men dat iemand schuldig was aan iets, wat de gemeenschap strafwaardig noemde, dan wachtte men in vele gevallen ook niet tot die schuld bewezen was, maar lynchte men de betrokkene. Indien wij teruggaan naar een maatschappij, waarin de macht wegvalt, zullen soortgelijke toestanden weer optreden. Misschien heerst dan de wet van de colt niet meer, maar de neiging tot lynchen van veronderstelde misdadigers zal dan nog vaak in werking treden.

Het komt erop neer dat de mensen van heden de keuze hebben tussen een algehele wanorde, waarin heel wat slachtoffers kunnen vallen, dan wel een absolute orde, waarin geen slachtoffers per ongeluk en door misverstanden vallen, maar wel bewust slachtoffers worden gemaakt. Dat is de keuze. Wanneer u kiest voor de orde, kiest u verder ook voor machtsconcentraties en oorlog. De meeste mensen realiseren zich dit niet. Maar orde is op dit moment niet meer te handhaven, tenzij men ook internationaal een rigide structuur weet op te bouwen. In een dergelijke rigide structuur is geen plaats voor brutale ontwikkelingslandjes of landen die een conflict hebben met andere landen en niet bereid zijn de macht van de groteren allereerst te erkennen en zich aan het gezag van die groteren te onderwerpen. Dat Sadat op dit ogenblik zijn oorlog nog niet waar heeft durven maken, is te danken aan het feit, dat er een balans van steunende grote eenheden bestaat, waarbij de één officieel Egypte, de ander officieel Israël steunt. In een rigide internationale structuur kunnen echter geen machtsevenwichten worden geduld die een beperking van heerschappij van een machthebbende zouden kunnen betekenen. Een groot deel van de betrekkelijke vrede op aarde is te danken aan een balans van mogelijkheden en macht tussen de ondersteunende machten. Het ziet er niet naar uit, dat dit machtsevenwicht nog lang te handhaven is.

Degenen die zich niet erkend zien, of in hun machtsdrift beperkt voelen, zullen steeds meer geneigd zijn, met geweld dergelijke beperkingen uit de weg te ruimen door in te grijpen. De schijnbaar zwakkeren zullen zich natuurlijk tegen dergelijke aantastingen van hun vrijheid van leven en beslissen verzetten. Mogelijk zijn zij inderdaad zwakkeren. Maar een wanhopig mens heeft soms de neiging op een kruisvat te gaan zitten en te stellen: Als je me aandurft, kom dan maar op, dan vliegen wij beiden de lucht in. Er zijn op dit ogenblik kleinere landen, die over atoomwapens e.d. beschikken, wapens die zij niet zelf hebben gemaakt, maar waarover zij voldoende zeggenschap hebben om die tot explosie te kunnen brengen, wanneer dit nodig is. Vergeet niet dat er mensen en landen zijn, die in staat zijn, wanneer zij hun zin en vrijheid niet kunnen krijgen, alles de lucht in te jagen.

Er zijn andere middelen dan atoombommen om de wereld in grote moeilijkheden te brengen. Er is bv. een staat, die op het ogenblik een grote hoeveelheid gemuteerde miltvuurbacillen in voorraad heeft. Met behulp van een enkel vliegtuig kan hiermede de veestapel van omringende landen in korte tijd worden besmet en uiteindelijk uitgeroeid.

Dit is maar een van de vele soorten lieve kleine vrienden, die in vele landen - in glazen kolven gesloten - wachten op de wanhoopspogingen van een bepaalde groep, die zich ten koste van alles wil handhaven. Wilt u regelmaat, orde, vaste verhoudingen? Dan moet u zich er ook van bewust worden, dat de uiteindelijke orde, de definitieve vaste verhoudingen in het geheel van de menselijke maatschappij eerst zullen kunnen ontstaan, wanneer vele van dergelijke wapens ingezet en geprobeerd zijn. Er is geen kans meer, dat een rigide vaste orde op de wereld zonder dit tot stand komt. Wilt u de andere kant uit, zoekt u vrijheid? Dan zult u moeten beseffen, dat daarbij oorlogen wel vermeden kunnen worden, maar dat toch heel wat mensen van de strijd, die ook hiermede gepaard zal gaan, het slachtoffer zullen worden. Want de mens is moreel nog niet in staat een werkelijke vrede tot stand te brengen, die gebaseerd is op persoonlijke gevoelens van verantwoordelijkheid en op de door een ieder beoefende rechtvaardigheid tegenover anderen berust.

U zult misschien met sommige deskundigen van mening zijn, dat vooral de economische en staatkundige structuur van de westelijke wereld het onmogelijk maakt, dat hier in korte tijd ingrijpende veranderingen zullen optreden. U hebt volkomen gelijk. Een aanpassing aan een meer rechtvaardig en tot vrede voerend stelsel is onmogelijk, zolang het geheel van de maatschappij gedreven wordt door een winstprincipe. Maar wanneer men in de plaats van een winstprincipe in de eerste plaats een behoefteprincipe bij productie en in de maatschappij cultiveert, is het mogelijk binnen 100 jaren de gehele technologische groei van de wereld zodanig aan banden te leggen, dat de mens weer tot heerser kan worden van het productieproces, dat hem op het ogenblik in feite domineert en beheerst. Er zijn mensen die dit inzien en de noodzakelijke eerste stappen in die richting zouden kunnen doen. Zij stellen soms wel, wat ik hier verklaarde. Maar waarom gaan zij dan in de praktijk niet verder hiermee? Misschien zijn zij bang, of krijgen zij de kans niet hun stem verder te verheffen en daden te stellen.

Er zijn nog andere punten die een nadere overweging werkelijk wel waard zijn. Op het ogenblik is het mogelijk een elektrisch voertuig voor personen en bagage - tot rond 800 kg belasting - te ontwerpen en te vervaardigen, dat een actieradius heeft van rond 120 kilometer. Dit voertuig zou goedkoper in aanschaf zijn dan de meeste auto's en zou, mits men zich beperkt tot een redelijk winstpercentage, in Nederland zonder meer voor prijzen tussen de f 4000.- en f 5000.- verkocht kunnen worden. De kosten van het in bedrijf houden van een dergelijk voertuig zouden, gezien de nu geldende prijzen van olie, benzine e.d., niet veel hoger zijn dan die van kleine wagens. Hiermee zouden vele problemen in het milieu kunnen worden opgelost als luchtverontreinigingen en vergiftiging van binnensteden. Verder is het in een proefmodel mogelijk gebleken veel van de wendbaarheids- en parkeerproblemen, die de auto belasten, grotendeels op te lossen. Deze technische mogelijkheid is er op het ogenblik reeds. Men heeft echter ofschoon reeds enige publiciteit is gegeven aan de ontwerpen en proefwagens, besloten dit voertuig voorlopig nog niet in productie te brengen. Een zonderlinge zaak.

Zo is het eveneens met betrekkelijk geringe middelen zonder meer mogelijk voor elke Nederlander een 8-tal verschillende tv. programma's zonder kabelnet ontvangbaar te maken. De technische mogelijkheid bestaat. Waarom doet men dit dan niet? Dit betekent niet, dat ik voor tv. ben. Vele mensen zijn zelfs nu reeds teveel hieraan verslaafd en versuft. Er zijn zelfs mensen, die, wanneer zij horen, dat hun vader zojuist doodgereden is, in staat zijn te zeggen: "Ik kom meteen, maar ik moet eerst Peyton Place uitkijken.." Er zijn echter vele mogelijkheden, waardoor problemen kunnen worden opgelost of aan algemeen bestaande wensen zonder meer tegemoet gekomen kan worden. Waarom doet men dit dan niet? Veel zaken die technisch mogelijk en sociaal wenselijk zijn, ontwikkelingen, die onvermijdelijk en noodzakelijk zijn, worden op het ogenblik in vele landen niet tot uitvoering gebracht.

Mijn conclusie: in deze maatschappij waar zoveel wordt gesproken over moraal, moraliteit, zedelijk aanvaardbaar gedrag, heeft niemand van degenen die het voor het zeggen schijnen te hebben, een voldoende zedelijk besef om de belangen van de gemeenschap steeds weer boven eigen belangen te laten prevaleren. Zolang dat het geval is, ziet het er met de wereld raar uit. En wanneer door kosmische invloeden daarin - ik acht dit onvermijdelijk - desondanks veranderingen worden veroorzaakt, zo is dit voor mij wel de meest zonderlinge zaak van al.

Hebt u commentaar?

Vraag: Kunnen wij die kosmische invloeden zien als een evenwicht of wat?

Antwoord: U kunt het zien als een dermate toenemende stimulans van reeds bestaande onevenwichtigheden, dat het vaak precaire evenwicht, dat men nu haast overal nog weet te handhaven, wordt verstoord, zodat een vernieuwing wel wordt afgedwongen. Hierbij zal het egoïsme van vele mensen zorgen voor een zodanige reeks van ontstellende ontwikkelingen en gebeurtenissen, dat degenen, die dit willen doen, hiertoe alleen in staat zullen zijn wanneer zij een sterker moreel bezitten dan hun beheersers. Ook dezen zullen moeten komen tot een groter begrip voor, en een grotere verdraagzaamheid tegenover anderen. Boven alles zullen zij moeten komen tot een geheel nieuwe benadering van begrippen als gemeenschap, productie etc.

Misschien denkt u nu wel weer: wat een onderwerp, er zit werkelijk geen greintje geestelijks in. Maar door u dit alles voor te leggen, scherp en mogelijk hier en daar zelfs pessimistisch, tracht ik u duidelijk te maken, dat de geestelijke ontwikkeling en inwijding die de mens op deze wereld zoekt, niet gevonden kan worden binnen de bestaande patronen van geestelijk werken en denken, de bestaande moraal. Er zal iets anders moeten komen. Indirect heb ik bij velen van u een gevoel van herkenning en een soms wel wat wrevelig gegeven toestemming t.a.v. het gestelde opgeroepen. Indien u beseft wat de fouten zijn in de wereld en bereid bent toe te geven, dat u deel uitmaakt van die wereld en zo aan dezelfde fouten laboreert, dan heeft u een geestelijke bewustwording doorgemaakt. Indien u uw erkenningen in de praktijk omzet, zo zou dit voor u wel eens het begin kunnen zijn van een nieuwe geestelijke ontwikkeling met zeer vele, voor u geestelijk belangrijke facetten.

Afrondende zou ik nog willen opmerken:

Elke werkelijk voor de geest belangrijke ontwikkeling is in de eerste plaats van individuele aard. Het uitgaan van jezelf, het werken met je eigen krachten en de krachten die je in jezelf kunt ontvangen, is de basis voor een verdergaan, ook in geestelijk opzicht. Je kunt echter alleen werkelijk verder gaan, wanneer je geestelijk bewust ageert, en reageert t.a.v. de wereld waarin je leeft. De erkenning van omstandigheden, toestanden en mogelijkheden in de wereld rond u plus het besef van individuele noodzaken om geestelijk en anderszins met eigen krachten actief te zijn, brengt een innerlijke bewustwording tot stand en betekent uiteindelijk een mogelijkheid tot inwijding.

Of u het geapprecieerd hebt of niet, hetgeen ik u vanavond heb gezegd, is ook voor u belangrijk. Maar het is pas werkelijk belangrijk, wanneer u van uzelf uit volgens uw innerlijk bewustzijn volgens het maximum van uw vermogens en innerlijk besef, reageert in en op de wereld die ik u tekende.

Ik wens u een aangename pauze toe.

Goedenavond.

ESOTERIE

Goedenavond, vrienden.

In dit tweede deel van onze bijeenkomst zou ik graag in willen gaan op enkele meer geestelijke en esoterische aspecten in het onderwerp van onze eerste spreker.

Het is duidelijk dat achter alles, wat je doet, toch ook je eigen denken ligt, je eigen gewoontepatroon en niet te vergeten je geestelijke achtergronden, je geestelijke behoeften. Jammer genoeg staat onze vriend Henri nog naast mij en merkt hierop: "Doe jij je geestelijke behoeften maar ergens anders".

Maar ondanks deze door mij niet geheel geapprecieerde commentaren, die ik in een geest van verdraagzaamheid tracht te verwerken, zonder deze verder aan u voor te leggen, zou ik toch graag in willen gaan op die elementen in onszelf, die wij op aarde vaak zo moeilijk kunnen interpreteren.

Wij zijn innerlijk afgesteld op een verbonden zijn met een wereld, met een groep. Dat komt in ons leven in de sferen steeds weer tot uiting en deze neiging blijft ook, wanneer wij in de stof incarneren, voor ons bestaan. Nu is het wonderlijke hierbij, dat wij een groep in de geest alleen kunnen aanvaarden op basis van de harmonie, die wij met de delen daarvan kunnen bereiken. Op aarde is dit echter niet zonder meer noodzakelijk en komen wij vaak tot een aanvaarden van regels en gedragsregels van een groep, zonder dat wij dezen zelf innerlijk kunnen onderschrijven. Wie in zichzelf eerlijk zoekt naar een persoonlijke waarheid zal ook moeten ontdekken, dat veel van hetgeen hij doet en mogelijk ook laat, niet in overeenstemming met wat zijn innerlijke waarheid is, wat zijn innerlijke stem hem zegt. Het is eenvoudig een beantwoorden aan de groep daarbuiten.

Op soortgelijke wijze heeft de geest in zich een gevoel van vermogen - mogelijkheid - en zal zij dit gemeenlijk in haar sfeer tot uiting brengen, door de wijze, waarop zij haar gedachten, haar werkelijkheden, aan anderen tracht voor te leggen. In de geest is dit een communicatieprobleem, waarbij het er om gaat jezelf zo duidelijk mogelijk voor te stellen aan de ander, opdat een zo groot mogelijke harmonie met de ander bereikbaar wordt. In de stof blijkt een dergelijke neiging ook te bestaan. Maar in tegenstelling tot datgene wat wij in de geest zien - een gebruiken van al je krachten om zo tot een samenwerking te komen op basis van gelijkheid, een uitwisseling en ondersteuning - zien wij in de stof de neiging optreden om door vermogen en macht een eenheid van uiterlijkheden tot stand te brengen, zonder dat men de achtergronden of innerlijke processen, die hierbij een rol dienen te spelen zelfs maar wil erkennen of bemerken.

Wanneer u stelt, dat u van orde houdt, zo hebt u volgens mij daarmee volkomen gelijk. Wanneer in de geest een groep samenwerkt, onverschillig op welke basis of waar dit geldt voor duister en licht, voor onze groep of de Witte Broederschap - zo goed als voor groepen van meer demonische machten - zo kan alleen iets bereikt worden, wanneer de samenwerking op basis van werkelijke vrijwilligheid tot stand komt. Een orde die uit een vrijwillige samenwerking ontstaat, is een goede orde. Zij is opgebouwd op wederkerig begrip en respect en brengt met zich - in de geest zeker zo sterk als in de stof - de mogelijkheid voortdurend een beroep op de anderen te doen. Wij kunnen in de geest soms alleen niet te veel tot stand brengen. Maar als deel van een groep, die volgens bepaalde door allen aanvaarde regels werkt, kunnen wij krachtens die regels ook anderen vragen, ons bij te staan. Zo zal een groep van op zichzelf zwakke geesten toch vaak enorme vermogens kunnen ontwikkelen, wanneer dit werkelijk noodzakelijk is.

In de stof kan een orde alleen worden opgebouwd op basis van vrijwilligheid, zo zij duurzaam wil zijn. Degene die binnen de groep en haar orde zijn plaats vindt, zal een beroep kunnen doen op alle anderen, die dezelfde orde aanvaard hebben en tot dezelfde groep behoren. Daarnaast zal hij ook deze anderen zijn steun zonder voorbehoud verlenen, wanneer dit noodzakelijk is. Maar de mens maakt - in tegenstelling tot de geest - over het algemeen vele beperkingen. Hij maakt beperkingen t.a.v. tijd, moeite en bezit, welke hij anderen ter beschikking zal stellen. Zo stelt de mens eisen, wanneer hij een bijdrage levert. Hij verbindt hierdoor een verplichting voor de ander, een verplichting die niet in de vrij aanvaarde orde zonder meer opgesloten ligt. Het is duidelijk, dat hierdoor moeilijkheden kunnen ontstaan want iemand die in de stof leeft zal er al snel van overtuigd geraken, dat al hetgeen hij aan een bepaalde groep, orde of kwaliteit geeft, beantwoord zal moeten worden volgens de eisen die hij zelf daarbij stelt. Hierdoor maak je je, of je dit nu wilt of niet, tot iemand die probeert de groep te domineren. Op het ogenblik dat je eisen stelt voor hetgeen je geeft, is er geen sprake meer van werkelijke samenwerking, maar van ruilhandel. En bij ruilhandel is eerlijkheid, zoals u weet, niet altijd een eerste vereiste.

Ga je dan geestelijk werken, zoeken naar een innerlijke waarheid, dan kom je misschien bij een bepaalde groep of geheime school terecht en ook hier aanvaard je wel de orde, maar stel je daar eisen tegenover.

Het is alsof je voor jouw inspanning om jezelf te leren kennen en een bepaalde harmonie met de wereld te bereiken, een beloning eist op kosten van anderen. Dit is iets, wat - kosmisch gezien - niet kan bestaan. Zeker: in de kosmos is alles gebaseerd op evenwichten. Wanneer er in mij iets verandert, moet er ook elders iets veranderen op een wijze, die compenserend t.a.v. het geheel werkt. Maar de eis, dat deze verandering zal moeten beantwoorden aan mijn wensen, is onjuist. Ik ben immers zelf niet waarlijk in staat te weten, wat mijn denken, innerlijk werken of mijn streven in de wereld voor invloed heeft op de rest van het zijn, de wereld waarin ik leef, of zelfs maar de groep of orde, waartoe ik behoor. Ik kan alleen constateren, dat hetgeen ik geef een reactie zal veroorzaken. De aard van deze reactie kan ik maar zelden tijdig bepalen.

Daaruit zou ik dan de volgende conclusie willen trekken: Wanneer wij innerlijk streven en dit innerlijk streven bovendien - zoals gemeenlijk hoofdzakelijk is - in daden tot uiting brengen, zo kunnen wij hieraan geen enkel recht eisen of zelfs wensen t.a.v. de buitenwereld, of het werken van andere hogere krachten, verbinden. Eerst indien wij leren vanuit onszelf te zijn en te leven, zonder een bepaalde tegenprestatie te stipuleren, zal onze persoonlijke ontwikkeling verder kunnen gaan. Dan zullen wij, juist door de gevolgen, die onze innerlijke verandering ook buiten ons tot stand brengt, ervaren wat de zin is van ons wezen. In de erkenning van zin en zinrijkheid zullen wij wederom diepere lagen van onze werkelijkheid kunnen ontginnen, daarmee werken en dezen uiteindelijk doen uitkristalliseren tot een nieuw bewustzijn.

Stel nu, dat een mens op aarde staat tegenover een enorme macht. De eenling die het niet eens is met bv. de staat, heeft schijnbaar geen kans zijn innerlijke waarden tot uiting te brengen en zijn verzet ook uiterlijk waar te maken. Zijn uiting beschouwt hij veelal als zinloos, doelloos, en zo hij al tot een uiting komt, verbindt hij hieraan veelal verwachtingen, die beschaamd zullen worden. De machteloosheid in de maatschappij, die wij veronderstellen, is niet geheel werkelijk aanwezig. Zij is gebaseerd op onze vasthoudendheid, t.a.v. hetgeen wij beschouwen als onze plaats in die maatschappij, ons bezit, onze rechten. Op het ogenblik dat wij daarvan afstand weten te doen worden wij opeens een veel grotere macht in die maatschappij. Er is eens gezegd: De machtigste man op de wereld is hij die weet, dat hij na korte tijd moet sterven. Voor hem bestaat geen enkele bindende dwang meer, daar hem niets kan overkomen wat voor hem erger is. Dit klinkt u misschien wat zonderling in de oren, maar ergens is het toch waar: op het ogenblik, dat wij het ergste reeds aanvaardden en weten dat het voor ons onvermijdelijk is, zijn alle bijkomstigheden voor ons onbelangrijk geworden en zal niemand ons meer kunnen beïnvloeden door met die bijkomstigheden te dreigen, of zelfs door dreigen met de dood, ons nog kunnen beletten onszelf te zijn.

Geestelijk gezien ligt de zaak ongeveer gelijk. Op het ogenblik, dat wij aanvaardden, dat wij geestelijk niet in staat zijn het absolute nu reeds te bereiken en ons dus tevreden stellen met de beperkte mogelijkheden die wij geestelijk op het ogenblik bezitten, zullen wij van alle mogelijkheden daarin gelegen en capaciteiten daarin verborgen ten volle gebruik kunnen maken. Wij zijn dan niet meer bang door ons streven of onze daden onze verdere ontwikkeling te schaden. Wij zijn dan ook veel minder bevreesd door onze denkwijzen in strijd te komen met hogere krachten en zo onze mogelijkheden te verliezen - mogelijkheden, die je gemeenlijk toch niet werkelijk bezit overigens.

Daarin ligt een van de meest belangrijke factoren voor een werkelijke innerlijke ontwikkeling. Zolang wij bang zijn, zolang wij ons machteloos gevoelen - zij het tegenover God, heiligen, geesten en geestelijke meesters - gaat een deel van onze persoonlijkheid teloor. Dan zullen wij misschien wel dingen kunnen doen die verder gaan dan ons eigen kunnen reikt, maar wij zullen dergelijke zaken nimmer geheel begrijpen en dezen niet uit eigen vermogen en door eigen wil kunnen herhalen. Wij kunnen wijsheden uiten door de hulp van anderen, die verder gaan dan ons hoogste begrip. Maar wij zullen dezen zelf niet begrijpen.

Het is belangrijk voor ons, dat wij steeds weer geestelijk bewust reageren, dat wij weten wat wij doen, begrijpen, waarmee wij werken. Juist daarom is het belangrijk, dat je ook t.a.v. innerlijke processen en mogelijkheden enigszins onverschillig wordt, alsof je weet, dat je niets ergers meer kan gebeuren dan dat, wat toch reeds onvermijdelijk is.

Je moet weten: Ik sta vrij.

Er is een mens geweest, die zei: de burger is zoveel verschuldigd aan zijn staat, dat hij verplicht is die staat ten koste van alles te handhaven. Een geestelijke beweerde ongeveer hetzelfde, uitroepende: Aan de God, die ons geschapen heeft, zijn wij zoveel dankbaarheid verschuldigd, zowel als liefde en onderdanigheid, dat wij ons tegen niets, wat maar de wil van die God zou kunnen zijn, ooit mogen verzetten. Zowel staatsman als priester spraken verder voortdurend over het belang van de staat en de wil van God. Maar wanneer wij ons nu eens zouden realiseren, dat wij toch werkelijk de staat niet hebben gevraagd ons leven voor ons op een bepaalde wijze in te delen, ons te regeren, ons bepaalde mogelijkheden te geven, of te onthouden en ons realiseren dat wij God niet gevraagd hebben, of wij a.u.b. geschapen konden worden - wij konden dit niet, want wij waren er niet eens - zouden wij tegen dergelijke eisen tóch wel iets vrijer staan, naar ik meen.

Het is hiermee als met het 'eert uw vader en uw moeder'. Je kunt je vader en moeder eren om het voorbeeld dat zij voor je zijn, maar toch niet om het feit dat zij je hebben voortgebracht? Het feit, dat zij je hebben voortgebracht, is hun wil, hun handelen, hun aansprakelijkheid, zoals volgens mij het feit, dat je geschapen bent, Gods aansprakelijkheid is en het verband waarin de mens moet leven, de diensten hem verleend een verantwoordelijkheid en zaak zijn van de staat, die hem deze zaken oplegt. Daarvoor ben je niet dankbaar, daaraan ben je niet gebonden, deze dingen leggen je geen verplichtingen op. Ook tegenover God, zoals tegenover de staat en je ouders, moet je vrij kunnen staan.

Dit zal menigeen wat hard in de oren klinken. Maar ik wil u in dit verband herinneren aan een uitspraak van Jezus, die in de westelijke wereld toch wel wordt beschouwd als dé expert op het gebied van bewustwording en het bereiken van het koninkrijk Gods. Deze sprak tot de rijke jongeling "Indien gij mij volgen wilt, geef uw bezit aan de armen, verlaat vader, moeder, vrouw en kind en kleef mij aan". Kennelijk zag ook Jezus hier geen verplichtingen van overweldigend en overheersend belang. Je moet vrij zijn. God is er, God heeft ons geschapen, maar onze bewustwording heeft alleen maar indirect met God te maken. Wij moeten niet onszelf zien als de slaven en onderdanen van God, want wij kunnen niet eens zeker weten wat God van ons zou willen. Wij kunnen ons slechts een beperkte voorstelling maken, van wat misschien Zijn wil wel eens zou kunnen zijn.

Wij zijn verantwoordelijk tegenover die God en tegenover onszelf voor onze zelfstandigheid. Indien deze zelfstandigheid ook voor ons niet bedoeld zou zijn, zou de Schepper ons de mogelijkheid dit te zijn niet geven. Dan moeten wij ook vrij staan van God, die wij aanvaarden als de alles beheersende kracht. Dan moeten wij vrij zijn van de klakkeloze aanvaarding van feiten en stellingen, omdat God dit volgens sommigen zo wenst. Wij moeten onszelf durven zijn, zo goed tegenover God als tegenover een staat, tegenover een vader of moeder. Dat betekent in vele gevallen tevens, dat wij op die instanties niet onbeperkt een beroep kunnen en mogen doen. Indien men stelt: door eigen ervaring en beleven wil ik persoonlijk zoeken naar dat, wat voor mij persoonlijk waar en juist is; dan weet ik als geest, dat ik niet kan zeggen: God, doet u dat eens even voor mij. Hoogstens kan ik dan zeggen: God, U hebt ons geschapen, zorg dan ook, dat ik de kracht vind om op juiste en waardige wijze mijzelf te zijn. Maar verder kun je zeker met het stellen van eisen toch niet gaan. Wanneer ik in de Staat zelfstandig wil zijn, zo kan ik niet van die staat verlangen dat zij zich verantwoordelijk maakt voor mijn slagen en bij falen de schade voor haar rekening neemt. Ik kan hoogstens zeggen: zover als ik voor de staat belangrijk ben, eis ik ook een erkenning van mijn wezen en streven door die staat. Maar verder dan dit mag je ook alweer niet gaan.

En wat vader en moeder betreft: je bent aan hen verplicht, voor wat zij van je maakten. Is dat iets goeds, dan zul je hen daarvoor moeten eren tot aan het einde van de tijd. Is het iets minder goed of aanvaardbaar, zo dien je hen daarvoor niet te haten, of met verwijten te vervolgen, maar wel dien je je dan los te maken van hun gezag en beheersing en je eigen weg te gaan.

U zult zich afvragen wat dit alles met esoterie te maken heeft want dat doet men meestal als ik dergelijke dingen zeg.

In mijzelf moet ik mijzelf erkennen. En slechts in mijzelf kan ik een hogere kracht vinden, leren begrijpen en aanvaarden desnoods ook daarmee leren werken.

In mijzelf! Esoterie is het naar binnen toe keren. Niet een wat naar binnen toe gaan en je innerlijk daar omgeven met een strak korset van uiterlijke normen. Het is niet een gaan langs paden die anderen voor je gebaad hebben. Het is eerder een zoeken, een struikelen, een je paden banen door een wildernis, en steeds weer verder trekken, tot je uiteindelijk iets vindt wat men het Koninkrijk Gods pleegt te noemen, de verbondenheid met het geheel.

Daarom is het esoterie wanneer wij spreken over de mens en zijn verhouding tot God, zijn verhouding tot zijn staat, tot zijn ouders.

Vrijheid is iets, dat vele plichten met zich mee brengt, maar ik moet eerst vrij zijn om een plicht waarlijk te kunnen aanvaarden.

Er kan voor mij geen ware verplichting bestaan, tenzij ik die vrijelijk en in vrijheid voor mijzelf heb aanvaard. In dat geval zal ik er ook verder aan gebonden zijn. Maar eerst is er een eis van bewuste en vrije aanvaarding. Indien je wilt werken met de krachten van de geest en de krachten van God, zo is dit mogelijk. Maar dat betekent dan ook, dat je in volle vrijheid en bewust bepaalde banden, verplichtingen t.a.v. deze krachten aan moet gaan, zowel wat de inhoud als de uiting daarvan betreft.

Aan een gebondenheid kun je dan niet ontkomen. Dit betekent dan, dat je het hoogste bewust-zijn in jezelf kunt ontvangen, door jezelf kunt uiten, maar tevens, dat je dan ook geheel aansprakelijk bent voor alles, wat je daarmee doet. Je kunt niet zeggen: enerzijds is er de hoge autoriteit die alles voor mij wel in orde zal maken en aan de andere kant staat mijn geheel vrije ik.

Je bent of absoluut gebonden, of je erkent de werkelijkheid. De werkelijkheid, dat al, wat je aanwezig vindt, zonder je bewuste wil en keuze, nimmer kan dienen om jou een verplichting op te leggen, maar tevens inhoudt, dat je zelf de verantwoordelijk voor jezelf en je houding tegenover al het reeds genoemde moet aanvaarden.

Vrijelijk! Want in onszelf zijn vele krachten werkzaam: levenskrachten, geestelijke krachten, wanneer je op aarde bent en bovendien lichamelijke, meer animale krachten. Deze krachten moeten in onszelf, maar ook door onszelf, geleid worden. Om het in alchemistische termen te zeggen: De mens is gelijktijdig de alkahest en het geheel, waaruit zij moet worden opgebouwd en alles wat zij bevat. Het is onze wil en onze geest die het vuur zijn, waarin de stoffen die wij bereiden tot stand moeten komen en hun wezen moeten verkrijgen. Daarin wordt de kracht veredeld tot het levende goud.

Wij zijn zowel het vuur als de foenix, die verjongd weer uit het vuur tevoorschijn komt. Wat wil zeggen, dat wij onszelf juist in ons innerlijk streven en vaak ook in de uiting daarvan verteren. Het schijnt dat wij opbranden en steeds meer van wat ons en onze wereld belangrijk maakte, verloren gaat. Ons geestelijk streven lijkt ons steeds meer een rooftocht toe, die wij houden tegen alles wat ons dierbaar is. Maar wat ons dierbaar is wordt ons hergeven, nieuw, anders, zuiverder, edeler, wanneer wij de kracht van het vuur, dat in ons is, kunnen doorstaan.

Dit is in de esoterie waar: wij zoeken zo vaak naar een innerlijke wijsheid. Wij vinden iets wat ons belangrijk lijkt, maar daaruit rijzen ons nieuwe vragen. Zo wordt het zoeken naar de waarheid voor ons werkelijk een verterend vuur, waarin steeds weer alle, wat wij dachten gevonden en bereikt te hebben, teloor gaat. Wij komen dan op een gegeven ogenblik zelfs zover, dat wij onszelf gevoelen als een Job, zittende op de mesthoop en ons krabbende met de laatste potscherf van ons filosofisch denken.

Dat kan een tijd duren. Het kan heel lang duren voor wij werkelijk kunnen aanvaarden dat wij zo arm zijn. Maar in de aanvaarding van deze armoede ligt tevens het herboren worden van onze rijkdommen.

Juist omdat wij zoveel wijsheid zijn kwijt geraakt, kunnen wij dan een nieuwe en hogere wijsheid aanvaarden. Juist omdat wij zozeer afhankelijk zijn geworden vanuit onze onafhankelijkheid, kunnen wij eindelijk beseffen, wat een ware onafhankelijkheid betekent. Juist omdat wij in het schijnbaar verliezen van onze vrijheden onze werkelijke vrijheden zoveel zuiverder en zekerder innerlijk beleven, zullen wij een nieuwe vrijheid kunnen vinden, die meer werkelijk en ook meer alomvattend zal worden.

Dit is een heel betoog, vol van aanduidingen en aanwijzingen. Maar wie kan de juiste weg wijzen? Kijk naar uw wereld: Er zijn grote deskundigen. De directeur van de Nederlandse bank ziet het zo en de grootste expert op landbouwgebied ziet het zo. En er zijn nog vele experts die het weer anders zien, elk op zijn wijze. Er is geen absolute waarheid voor ons waarin wij ons kunnen vermeien en koesteren, te vinden bij anderen. Er is geen geest die u een algehele voor u geldende waarheid kan brengen. Ook deze kan u ten hoogste zijn waarheid voorleggen en doen zien, opdat u, rekening houdende met de waarde die dit voor een ander heeft, zelf en in vrijheid zult zoeken naar de waarheid, die voor u wezenlijk en voortdurend bestaan kan.

Dit alles is zeker geen pleidooi voor vrijheid in de zin van een ongebondenheid zonder meer. Ook in de esoterie zullen wij vaak, zij het tijdelijk, verplichtingen en banden moeten aanvaarden, al is het maar om de woorden en begrippen te vinden waarin wij als mens onze innerlijke belevingen en begrippen kunnen kleden. Maar deze banden en verbindingen, deze verplichtingen, zijn steeds tijdelijk en beperkt, nimmer blijvend en eeuwig. Dat moeten wij begrijpen! De termen die wij gebruiken om een innerlijk beleven te omschrijven, behoren waarschijnlijk bij een bepaalde school. Maar dat betekent nog niet dat wij, omdat wij die termen gebruiken, nu altijd verder tot die school zullen moeten behoren.

In ons leeft de kracht. Het is die kracht waarmee wij in onszelf de waarheid zullen moeten vinden. In ons leeft een bewustzijn. Het is alleen dat bewustzijn, dat ons ooit in staat zal stellen de hoogste waarheid, die in ons schuilt, ooit te begrijpen en te formuleren, tot wij eindelijk de geheime naam leren te schrijven die voor ons het alomvattende begrip symboliseert.

Wanneer je dit alles begrijpt, ben je alweer een stap verder. In het begin van de avond is er nogal wat maatschappijkritiek geleverd en ook heel wat kritiek op de mens gespuid. Ik wil mij hierbij niet zonder meer aansluiten. Ik weet, dat vele omstandigheden op het ogenblik hun kritieke punt van ontwikkeling benaderen. Maar deze uiterlijke ontwikkelingen zijn, althans voor mij, slechts de weerkaatsing van wat er innerlijk in de mensen leeft.

Ik stel: wanneer je werkelijk je naaste lief hebt gelijk jezelf, zo heb je geen wetten nodig. Wanneer je werkelijk rechtvaardig bent, is er geen rechter van node. Wanneer je werkelijk oprecht en eerlijk, zonder zelfbedrog, de waarheid zoekt, zo is er niemand nodig om je die waarheid te leren en te openbaren, want je zult haar beleven.

Bovenal: Wanneer je bewust wilt en durft werken met de geestelijke en andere krachten, die in je berusten, dan hoef je niet te vragen of anderen je hun krachten willen geven. Want door je streven alleen al, ben je deel geworden van een grote kracht die ook in jou voortdurend leeft. Een kracht die niets eist, maar die er voortdurend is, omdat jij bent.

In alle maatschappijkritiek, in alle verwijt aan de mensheid t.a.v. een onvoldoende morele ontwikkeling etc. herken ik steeds weer: de ontkenning van groepsbehoeften en noodzaak, zoals die ook voor een geest die in de stof incarneert, blijven bestaan. Wij kunnen ons wezen en zijn niet veranderen. Wij kunnen slechts de inhoud van ons wezen beter leren erkennen en wij kunnen de inhoud van ons bestaan bewuster beleven. Wanneer u dat doet, zullen de relaties die wij dan vinden met de geest, met hogere krachten, met God en de wereld waarin u leeft, ook een nieuw karakter verkrijgen.

Ik geloof, dat de vernieuwing van uw wereld, geestelijk zowel als anderszins, niet gelegen is in de omwenteling, waarmee men alles terzijde wil werpen, maar in een innerlijk bewuste beleving en benadering van de werkelijkheid, waarbij men zijn eigen verplichtingen en erkenningen stelt boven de eisen en inzichten van alle anderen, waarbij men werkt volgens zijn eigen besef, bijdraagt aan groep en geheel volgens vermogen, zelf geen eisen stellende, maar in het 'geven' de kosmische op de wetten van evenwicht berustende inwerkingen tot stand brengt.

Hierdoor immers zal het Ik zijn deelzijn van de totaliteit eerder en beter gaan ervaren en ondergaan als een goede, ja, overmatig goede vervanging voor de beperkte gevoelens van groepshorigheid, waarmee je op aarde het leven pleegt te beginnen.

En hiermede heb ik mijn betoog afgesloten.

(Red: hier volgt een improvisatie door de spreker op drie woorden door het publiek opgegeven, deze drie woorden ontbreken echter in de oorspronkelijke tekst.)

Diep is het duister, somber dragen trage geluiden het duister voort, tot eindelijk een lichtende fakkel het donker verscheurt: het isolement van het donker bestaan.

De wereld wordt levend, levend ook jij en in het flakkeren van vlammen trekken schaduwen als stoet voorbij en doen je denken aan een werkelijkheid, waarin je leven kunt.

Je kunt niet aanvaarden: wat je ziet in fakkellicht, is te onduidelijk, onwerkelijk. Te zeer ben je op jezelf gericht. Je struikelt en valt, één keer of duizendmaal misschien.

Je spreekt woorden, die je niet werkelijk meent, beroept je op krachten en hulp van wezens, die je niet waarlijk ooit hebt gezien, en ontwaakt uiteindelijk uit het duister als uit bewusteloosheid.

Zie, de fakkel is gedoofd, of aan de hemel, hoog geheven. Daar is de zon, die door de sluiers van nevel tekent op het ragfijn waas, de norm en vormenwereld van vandaag.

Het Ik is herboren en in het hergeboren zijn zoekt het plots de zin van het verleden: een spel van fakkel, schaduw, duisternis en onbegrepen verder gaan.

Nu ziet het Ik zijn weg en kent de wegen. Het weet, waarvoor het is gevluht en treedt bewust gevaren tegen, die in het duister nog niet eens waren vermoed.

En dan, dan komt de borst omhoog, dan zuigt de long weer zuurstof aan en voelt men: het bestaan is goed. Ik kan gevaren doorstaan, kan bewust nu zien, waarheen ik wil gaan.

Voorwaar: uit nacht herboren ga ik nu verder als tevoren, maar wetend nu, en zo in staat tot het eind bewust mijn weg te gaan.

Waarmede ik uw drie woorden, naar ik meen, redelijk heb verwerkt, al was er misschien een overvloed van rijmwoorden. Maar dat is nu eenmaal een oude gewoonte, waaraan ik mij nog niet geheel onttrekken kan.

Ik dank u, vrienden, voor uw prettige aandacht op deze avond. Veel waarschuwingen heb ik u vandaag niet mee te geven. De toestand is nog kritiek, zoals u weet, maar volgens mij duurt het na zondag nog wel een maandje, voor de toestand op aarde weer wat explosiever wordt. Ik sluit dus hier en wens u allen een goedenavond, een prettige en redelijk veilige huisweg en een gezegende nachtrust.

d.d. 21 januari 1972